

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

39. Doctoris Michaelis virtutes heroïcae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

& gradui Mandarinis, amicos in iis nostros recepimus, Christiana res suos defensores, quorum tamen (sic Deo placitum) vnum nobis hic annus abstulit, toties dictum, nunquam satis laudatum Doctorem Michaëlem quo (si fortè Paulum excipies, nullus Societatis Patet amantior; Christianæ rei generosius exemplar; & memoria dignus quantacumque illum hoc anno valeo apud posteros ornare.

39.
Doctores
Michælis
virtutes he-
spice.

Hunc P. Lazarus Cattaneus; ab errore ad Dei notitiam transtulit, naclúsque animum intelligendi acumine, & amplitudine rectæ mentis singi ad sublimia, & magna idoneum, elaboravit illum peculiari cultu, eoque breui virtutis prouexit, vt suspicerent in illo Christiani religiosum virum habitu seculari, & Mandarinum ornatu Apostolum. Hinc illa eius propriè laus duplex, olores nominis Christiani, odisse penitus; æstimatores & amicos, tametsi ethnicos obseruare magnique facere. Hanc denique ipsius patria tritum erat, inter viros Doctorem Michaëlem; inter feminas Leonis vxorem; eius aulæ esse sanctissimos, summèque venerandos. Ex quo illi beata & immortalia, Christiana in luce patuerunt, & quæ illuc eniti necessariò deberet; vidit simul quantos afferre animos oporteret, ad tenendam constanter sanctimoniam cursus propositi, & quicquid aliis fieret, sibi quanta secum pugnantem violentia, qui annos quinque supra quinquaginta, in simulachrorum obsequio egisset, solutissimis voluptatibus inquinatos, nec procliuitatem ad eas insanam, perinde aqua baptismi eluisset, vt Deorum errores planè absterferat. Eam ob rem ad robur gratiæ quam diuino ex fonte hauserat, confidebátque sibi fortiter adfuturam diffidentem sui duramque adiunxit custodiam, & sanctam in corpus velut domesticum proditorem iuravit barbariem, amoris procul non modo allucis, quibus illud mulisset illecebris, sed assiduo vexans domusque cilicio, sistensque se sibi habitu peccatoris. Cum enim Huguanam sub Protege administraret Prouinciã, tribunal conscensurus cilicio muniebat sese, vt conferto coram de genibus populo, ipsique adè agnatis Regij sanguinis tremendus, memor esset, se quoque peccatorem, & diuino reum adstare tribunali, nec illa terribili & superba (qualis est apud Sinas) throni sui ebrius maiestate insoleceret aliquando. Prius tamen quam se rei cuiusdam applicaret, quotidie mane tempus non modicum cum Deo exigebat, digerebátque illo teste diei totius ordinem; sed accessuro ad sacrum epulum (quod nisi dierum aliquot afflictationibus variis paratus non solebat) precandi mensuram non describebat tempus sed ardor animi; ieiuniorum formam & spatia more nostro, ac modo retinuit semper, quanquam sint etiam solitariis illis sui carnificibus Bonziis ægrè tolerabilia, & priores duæ ieiunij maioris hebdomadæ, in vertentem annum apud Sinas cadant, flagrantque tunc, & narent conuiujs; nec ante annum septuagesimum, vllam adhibuit ieiunio suo moderationem, nisi monitu Patris quo animi sui ductore utebatur: quanta enim illi quicumque is foret religione pareret in omnibus,

vel

vel hinc sit evidens, quod cum amicorum etiam intimorum, nullis
 valuisset obsecrationibus adigi, ut suas Hancei quasdam ædes Guei-
 cuno venderet, formidoloso illi, & irritabili tyranno; acquieuit ex-
 templo Patri venditionem suadenti; dumtaxat rogavit, satim fas esset
 domos suas idololatæ vendere, quem luberet in vltim ab eo conferen-
 das; domabat ferè flagellis corpus d'ututnis & asperis, interdum etiam
 publicis, in palatij sacello cum omni familia, quam plus centum con-
 stabant Christiani, & incredibili eius cura continebantur intra metas
 decori, officiique Christiani. Cogebat illos statò quot mensibus tem-
 pore ac die; seorsum viros; vxores in aula seorsum, vbi extra con-
 spectum, de diuinis audirent: ipse Patris sermonem excipiens, enuclea-
 tius accommodabat eorum moribus, & necessitati. Alias puerorum par-
 ingeniosum, Christianam doctrinam recitabat quam à P. Marco Geor-
 gio in Dialogos conclusam, P. Rocca Sinenfi lingua ediderat; Recita-
 tionem interpungebat Pater, elucidando vbi opus esset, subdendisque
 salubribus monitis; honestabat Doctor Michaël sua presentia, tan-
 quam puer adhuc in Christi schola rudis. Verum enim vero egregias
 istas priuatæ familiæ curas porrigebat in patriam Hanceum, in Pro-
 uinciam Cechianam, & alias in quibus gesserat Magistratum, & in
 Regnum denique vniuersum, quod piorum librorum ditribitione in-
 numerabili, ad Christi noticiam erudiuit, gratuitis suis, & liberalibus
 in editionem illorum impensis, nec quicquam prateriit quo posset
 mortales ad Dei cultum perducere. Scholam aperuit selectis ex inge-
 niorum flore iuuenibus iisque Magistrum excellentem honoratio con-
 gruo auctorauit, ut eorum quam posset plurimis, Christianorum in-
 sinuaret dogma, vel existimationem, & amorem, quo illos deinde
 prouecti ad honores, fauore suo tuerentur. Imò cum ars docendi lite-
 ras, summis quoque hominibus apud Sinas honorifica sit, docebat
 ipsemet aliquos, quorum disciplina Christianismum sperabat hono-
 randum. Illam item Gueicuno tam crudeliter inuisam *Academiam pie-
 tatis & bonarum Legum*, multos annos rexit, vbi centum & plures
 Mandarinum, viri grauissimi, expoliebantur studio æquitatis, & mo-
 rum præstantia, ut si minus fierent Christiani, euaderent saltem in
 Christi legem proniores, quæ longè plura & sublimiora de moribus,
 & tradebat verbis, & reipsa vivebat, cum Philosophia Sinarum vno
 esse oculorum ludibrio, & probi specie contenta. Tam verò Deum
 rationis instinctu certo demonstrari, & quidem vnum; non iis modo
 per vnum ex Patribus, suadebat, euincebatque pressè & solidè, men-
 strua quam instituerat concione; sed asserbat ipse tam crebra & for-
 ti disputatione, ut propterea libellos ad Regem accusatorios patere-
 tur; & contentiones inimicas magnorum aduersariorum, quibus nun-
 quam aded iectus est, ut vel digito gradum retraheret, quicquid sibi
 tandem inde esset futurum: quin ut nihil sibi professione Christiana
 gloriosius dicebat, ita nec eius assertionem patienti; accumbebat in-

ter Mandarinos conuiuio celebri, cum variè ut sic vagatus sermo in eos incidit, qui tunc Hancei uiuerent insignes viros, maximèque illustres; sed in iis, ait ex conuiuio vnus, mi Domine, sine controuersia eminebas, & tuis dotibus Hanceum coronabas; nunc postquam ad illam transtisti nescio quam à Domino cœli cognominatam legem, media ex parte decus illud præclarum obscurasti: cui grauitè simul & placidè Michaël; præ illius, inquit, professione, Domine mi nihil facio quicquid in me laudatur, tuque, idem mecum opinor senseris, si eam tu quoque exploraris. Erubuit scilicet inopino responso, censor audax, alij tacitè inuicem respectantes, aliò sermonem diuertentem. Nec priuata hic solum admonitione, & urbana, ignorantiam imprudentis, emendauit Christiana generositate, sed etiam publicè, vbi cumque res tulit, seditiosi populi posthabitis furiis Christianam loquendi libertatem seruauit inuictus. Documento sit, ne aliis immoretur, quod ob impugnatam acerrimè superstitionem Sinis admodum sanctam, Hancei populus concutitur furibundus ut viuum subiectis palatio facibus combureret; nec erat dubius facinoris exitus, nisi Doctor Martinus, grandi vir animo, parique pietate, manu armata occurrisset, intentisque hastis in furentium pectora, retrouertisset irruentes; ad hæc anno eodem vicesimo tertio nauigaturus in Prouinciam Huguanam periculosissimo flumine quod maris filium vocitant, nautas ethnicos acerbè inuitos, pro potestate inhibuit ne sacrificarent dæmoni fluminis genio. Horas aliquot nauigant, cum nauis, ut sunt impositis domibus præaltæ, velisque item altioribus aguntur, vento pulsa in latus decubuit funditus, emeris tamen quod essent ad ripam omnibus. Naui organis, in carinam sublata, & ex vasario Doctoris quod retrahi potuit, nautas denuo inuadit sacrificandi amentia; vociferari hanc esse vindictam à spiritu fluminis, sacri sui omissione læso; si vitam Michaël negligeret propriam, non inuideret alienæ, cur enim perire insontes cogentur; quibus Michaël, ut antea serenus; Male, inquit, in alios errorem vestrum deriuatis. Nullus præter ventum, nauim spiritus euertit; nec sacrificiis eget ventus, sed prouisione oculorum, & contractione velorum celeri, quibus è contrario ventorum impetum collegistis. Præter artem vestram à vobis nihil desidero, ea utimini, & verò cautè deinceps illa vsi declinandis ventorum flatibus prosperè appulerunt. In vasarij iactura quod solet tantis virtis pretij esse notatis æstimandi, nihil ita doluit Michaël ut reliquiarum sacram thecam; opere triuiali, sed inclusi fiducia pignoris sibi carissimam, & ab vno è Patribus acceptam quam ut redimeret sperauit Deum precatione dierum trium exoratum iri, & ecce triduum precando absoluerat, cum ex altissimo amnis fundo extractam sic recepit, ut si diuinibus boni Angeli manu ad eum referretur. Verùm hanc orandi constantiam, quod valdè admittor haudquaquam inuenio fuisse ab illo adhibitam, ad impetrandam Carolo filio suo vitam. Erat is annorum iam quatuor

Et triginta, raris omnino dotibus præditus, & præterquam quod familiae columen, in aulae ambitu & cursu honorum, summos æquaturus. Spectabat parens septuagenarius abiectum à Medicis, attem frustra omnem in eo expertis, & noster sacerdos parentis dolore non minus anxius quàm periculo filij; cepit in utrumque consolationem dividere. At senex in tanti filij iactura, quam nulla natio formidolosius Sinenſi exhorret, magno virtutis prodigio, de Carolo, inquit, nec volo aliquid à Dei placito diuersum nec sentio; eius illum gratia & dono possedi ad annos triginta quatuor; hunc si reperit modo, rem suam repetit, Dominus est; atque vnà Pater; qui nos apud nostraque omnia paterno affectu disponit. Hæc ille, nec oris alacritatem mutauit sanctus senex, sed prætulit etiam maiorem ex diligentia filij ad occupandam mortem prompta & facili; confessione multis cum lacrimis obita, humi contendit deiectus in genua absolui, nec vetando sat fuit sacerdos nisi parentis auctoritas accessisset. Inde se bido prædicens moriturum, (quod re ipsa euenit) sacro est oleo inunctus, sumptaque in manibus Christi morientis effigie, piis cum eo colloquiis, edendisque virtutum actibus tenentate mentis institit tam suauis, vt omnes cum illo vbertim flerent. Triumphabat his Michael, vidensque iam corpus examimum, mihi nunc, ait, filius natus est; verè mihi hodie primogenitum meum donauit Deus. Beatum me! filio beato patrem & morte tam pulchra æternum victuro! Ornato paulò post Doctoris, & Magistratus nota grauis sedit se nostro Sacerdoti, solita corporis proclinatione gratiam testaturus, impensæ filio ad bonam mortem feliciter operæ, qua sibi pariter vt suo tempore adesset rogauit. Tum corpus filij pretiosis indutum, & precatória Virginis corona, cruce, aliisque professionis Christianæ decorum insignibus, sarcophago clausit elegantissimo; ac velut prælagus se quoque à meta non longè abesse, supremum sui erga Patres amoris experimentum dedit, quod esse prorsus excellentissimum oportuit vt antecelleret rationum suarum vitæque neglectui quo Patres non raro cogebantur eam pro illo sollicitudinem gerere quam nostra causa ipse negligebat; cum fidelitate in Christum ardens, existimaret, ipsius gloriam pati passu ferri cum nostrorum incolumitate: aluit domi per annos vndecim suo sumptu, & periculo, quàm multos ex nostris habere potuit, imminere sibi per octennium tyranno Scin, à quo poterat euerſi funditus in pœnam eius hospitij, quod illo ad vltimum gradu Colai moto, continuauit nostris, in eius oculis, quamuis tunc etiam valde metuendi, nec cœpto destitit reliquis tribus annis, regnante licet pro libidine Guicuno, illique ob Academiam de qua narrauimus capitaliter irato, & cui pronius nihil erat quam accusatum vel leuiter, præbiti externis, & à Rege pulsus, hospitij, de medio tollere. Quamobrem propinqui, & familiares, dolentes eum nostra causa semper in lubrico pendere, nullos metus & veros & fictos, nullas preces, rationesque omisere, quo extra discrimen illum

49.
Eiusdem
perpetua in
Soc. & rem
Christ. me-
rita.